

Jyrki Vainio

Olen lähettänyt tukuihin ihailijakirjeitä sarjakuvapiirtäjille ympäri maailman. Niitä postitellessa kirjeisiin on muovautunut jossain määrin vakiintunut muoto ja sisältö. Mutta siinä missä vastaukset, silloin kun niitä on tullut, ovat aina olleet vaihtelevia sisällöltään, voin aivan yksiselitteisesti sanoa, että huikeimman vastauksen koskaan minulle lähetti Salainen Agentti X-9:n piirtäjä George Evans.

Vastineena sangen tavanomaiseen viestiini saapui paluupostissa pitkä koneella kirjoitettu kirje, sekä paksu nivaska valokopioita ja lehtileikkeitä. Mukana oli useiden sanomalehtien sarjakuvavivuja, kopioita monista muista lehtisarjoista, sekä jopa näyttöitä ja kaavioita anatomian oppikirjoista.

Erityisen koskettavaa oli, että kun olin kirjeissäni aina pyytänyt vastaukseksi pientä piirrosta, oli Evans ensimmäinen ja ainoa, joka pyysi puolestaan samaa myös minulta. Hän vielä asetti itse riman hyvin korkealle lähettämällä minulle täysin julkaisukelpoisen oman piirroksensa. Se ei ollut mikään pelkkä pikku luonnos, vaan täysin viimeistelty, siveltimellä tussattu kuvituspiirros.

Kirjeessään Evans valitteli seikkailusarjakuvan kuolemaa ja sanomalehtisarjakuvan huonoa jamaa yleensäkin. Hän kertoi, että tämä turhautuminen oli saanut hänet jäämään eläkkeelle paria vuotta aiemmin (1996) ja samalla koko pitkäaikainen agenttisarja oli lopetettu.

Lentokoneet, lasit ja Lassi ja Leevi

Vuonna 1920 syntynyt Evans oli pitkän linjan seikkailusarjakuvan veteraani, joka työskenteli sekä strippisarjojen että sarjakuvalehtien parissa. Hän sai uransa

Keräilijän tunnustuksia osa 14: AGENTIN VIIMEINEN KUKOISTUS

vauhtiin EC-kustantamossa 50-luvun puolivälissä. Siellä hän kunnostautui erityisesti ilmaisuaiheisten sarjakuvien piirtäjänä. Kun kauhusarjakuvat joutuivat Comics Coden myötä boikottiin, yritti EC hieman muuttaa linjaansa mm. kokoamalla pitkälti Evansin taitojen varaan ilmasotasarjakuvalehden Aces High,

mutta kokeilu jäi lyhytikäiseksi.

Lentokoneet ja ilmailu olivat piirtämisen ohella Evansille elinikäinen intohimo. Sota-aikana hän oli yrittänyt päästä ilmavoimiin lentäjäksi, mutta ei läpäissyt näkötestiä. Hän kuitenkin pääsi lentokonekonekannoksi, ja siinä tehtävässä myös koelentämään huoltamiaan koneita.

Salainen Agentti X-9 alias Phil Corrigan

- Sanomalehtisarjakuvana 22.1.1934 – 10.2.1996.
- Työskentelee nimeämättömälle organisaatiolle, väliaikaisesti FBI:n palveluksessa.
- Esiintyi lyhytelokuvien sarjassa (serial) ensi kertaa vuonna 1937 Scott Kolklin esittämänä koodinimellä Dexter / X-9. Toisessa serialissa (1945) Corriganin nimellä Lloyd Bridgesin hahmossa.
- Agentti X-9 -lehti ilmestyy edelleen Ruotsissa ja Norjassa. Skandinaavisen suosion vuoksi King Features ja Egmont ovat tuottaneet lehteä varten uusia jaksoja. Nämäkin Corriganin seikkailut tehtiin strippimuotoon, vaikka ne ilmestyivät vain Agent X-9:ssä.
- Lehtijaksoja tehtiin jo 1980-luvulla, koska sanomalehtimateriaalia ei kertynyt riittävästi. Käsikirjoittajina ovat toimineet mm. M. Gill ja Dean Davis, piirtäjinä Miguel A. Repetto ja John Dixon.
- Viimeisimmässä ilmestyneessä Corrigan -jaksossa (2007) on luovuttu strippimuodosta. Sarjan laativat käsikirjoittaja Mike W. Barr (Camelot 3000) ja Michael Manley.

Huono näkökyky selittää myös erään erityispiirteen Evansin sarjakuvista. Eräs kollega oli kerran ihmetellyt, miten Evansin piirroksissa hahmoilla yleensä on niin suuret silmät. Tämä selittyi, kun näki Evansin luonnossa: hänellä oli paksut silmälasit, jotka suurensivat silmät hyvin suuriksi. Sellaisena Evans näki ihmisen kasvot, kun hän katsoi mallia peilistä.

EC:n jälkeen Evans siirtyi muutamien muiden Gainesin tallin jäsenten tapaan työstämään Classics Illustrated -kirjasovituksia (mm. Romeo ja Julia) ja niiden jälkeen Jim Warrenin kauhu- ja sotalehtiä. Sanomalehtisarjakuvien teon Evans aloitti 1960-luvun lopulla. Hän avusti haamupiirtäjänä George Wunderia, joka oli perinyt Milton Caniffin klassikkosarjan Terry and the Pirates. Wunder teki itse päivästrippeihin vain lyijykynäluonnokset hahmojen kasvoista ja kirjoitti sitten avustajalleen ohjeen siitä, miten muu ruutu piti täyttää. Eipä siis ihme, että Wunderin kauden Terry-sarjat ovat sangen eriskummallinen yhdistelmä oudosti karrikoituja kasvoja muuten sangen realistisessa ympäristössä.

Innostunut vastauskirje johti minut pienimuotoiseen kirjeenvaihtoon Evansin kanssa, joka kesti vuosituhannen vaihteen yli. Evans siirtyi kirjoituskoneesta sähköpostin käyttäjäksi. Suomi ei ollut hänelle täysin vieras maa, sillä hän kertoi pitävänsä klassisesta laulumusiikista ja sen myötä tuntevansa nimeltä suomalaisia oopperalaulajia. Erityisesti hän ihaili Martti Talvelaa ja Karita Mattilaa.

Kun keväällä 2001 aloin suunnitella vaihto-oppilaaksi lähtöä amerikkalaiseen yliopistoon, viestien vaihto kiihtyi. Oli tullut tietoa, että tulevana syksynä järjestettäisiin Ohiossa näyttely Bill Wattersenin originaaleista. Evans oli tästä hyvin innoissaan. Hän sanoi hieman yllättäen,

että niin elinikäinen seikkailusarjakuvien piirtäjä kuin olikin, siitä huolimatta hänen mielestään kaikkien aikojen paras sarjakuva oli Lassi ja Leevi.

Evans asui amish-alueen laitamilla Pennsylvaniassa. Hän epäili, jaksaisiko itse matkata Ohioon asti, mutta toivoi näkevänsä ainakin näyttelyluettelon. Lupailin tulla häntä tapaamaan. Kumpikaan näistä aikeista ei toteutunut - yllättäen, vain muutama viikko hänen viimeisen sähköpostiviestinsä jälkeen, Evans kuoli juhannusviikolla 2001. Hän ei ollut kertonut, että hänellä oli todettu nopeasti etenevä leukemia. Evans oli päättänyt kohdata loppunsa ilman syöpähoitoa.

Toinen agenttipiirtäjä

En siis koskaan saanut tavata Evansia, mutta Amerikassa ollessani kylläkin Al Williamsonin, hänen kaverinsa jo nuoruudesta. Williamson oli Evansin kollega EC:n ajoilta ja edelsi häntä Agentti X-9:n piirtäjänä.

Salainen Agentti X-9 on erikoinen tapaus seikkailusarjakuvan yleensäkin laskujohteisessa historiassa: sen alamäki tuntui kestävän miltei koko sen 60-vuotisen historian ajan.

Harvaa sarjakuvaa on aloitettu yhtä suurena tempauksena kuin Agentti X-9. Lehtikeisari William Randolph Hearstin tapana ei niinkään ollut viljellä itse uusia uria luovia sarjakuvia, kuin vastata kilpailijoiden uusiin menestyksiin kaappaamalla pois niiden tekijät, tai luomalla niille isomman rahan vastineet. Niinpä vuonna 1934 ilmestyi sci-fi sarja Buck Rogersille vastakappaleeksi Flash Gordon - ja kovaotteiselle etsivä Dick Tracylle Salainen Agentti X-9.

Agenttisarjan kirjoittajaksi värvättiin näyttävästi Dashiell Hammett, suosionsa

huipulla oleva rikoskirjailija, Maltan haukan tekijä. Piirtäjäksi tuli nuori lupaus Alex Raymond, joka samaan aikaan valmisteli myös Flash Gordonia.

Alku oli tosiaan näyttävä - jopa agentin ensirepliikki sarjassa oli ikimuistoinen ("Voit kutsua minua Dexteriksi. Se ei ole minun nimeni, mutta se käyköön"). Nopeasti sen jälkeen sarjan molempien tekijöiden päähuomio kuitenkin siirtyi muualle, Hammettin elokuvaan ja Raymondin hänen muihin sarjoihinsa, Flash Gordoniin ja sen lisukesarjaan Viidakkokimiin.

Hammett viihtyi agenttisarjan parissa vain vuoden, Raymond vajaan kaksi. Sen jälkeen sarjaa pälloteltiin b-kaartin tekijältä toiselle. 40-luvulla sarjaa piirsi Mel Graff, joka halusi antaa kovapintaiselle päähenkilölle pehmeän puolen. Hahmo sai nimen Phil Corrigan, päätyi naimisiin ja tuli vielä isäksi. Samalla kun sarja ajautui saippuaopperan suuntaan, kärsi sen piirtäjä alkoholi-ongelmista ja vaikeudet määräaikaisten kanssa ajoivat työt avustavien haamupiirtäjien niskaan.

Vuonna 1967 Corriganin, ent. X-9:n, piirtäjäksi valikoitui Al Williamson ja kirjoittajaksi Archie Goodwin. Williamsonin ja Raymondin välissä sarjalla oli ollut ainakin viisi eri piirtäjää ja useita kirjoittajia. Williamson (s. 1931) tunnettiin kuitenkin etevänä klassisen Raymondin koulukunnan kuvittajana ja hänen kaudellaan sarja nousikin toiseen kukoistukseensa.

Sarja nimettiin virallisesti uudelleen Corriganiksi ja yritettiin lanseerata uudestaan, mutta pitkään jatkuneen tusinatuotannon seurauksena se ei kuitenkaan missään vaiheessa saanut kovin laajaa levikkiä - siitäkin huolimatta, että se Pohjoismaissa tunnetaan hyvin omaa nimikkolehteä myöten. Sarja siirtyi edelleen Evansille vuonna 1980, kun Williamson ryhtyi päätoimiseksi Tähtien sodan maailmojen piirtäjäksi.

Seikkailusarjakuvien valtakausi oli 70-luvulla jo auttamatta ohi, mutta siitä huolimatta Al Williamson jaksoi tuoda Agentti X-9:ään sarjassa ennennäkemätöntä ja ajanmukaista kuvallista realismia. Hän oli erityisen kiinnostunut erilaisten tekstuurien sekä valon ja varjon kuvaamisesta: monissa Williamsonin sarjoissa on tyypillisesti hyvin dramaattisesti valaistuja kasvokuvia.

Williamson käytti apunaan mallivalokuvia, joissa poseerasivat usein hän itse ja hänen perheenjäsenensä. Jotkut hänen sarjojaan seuranneet ovatkin naurahtaneet todenneet, että piirsi Williamsonin sitten Han Soloa tai agentti Corrigania, ennen pitkää päähenkilö alkaa aina kuitenkin muistuttaa yhä enemmän häntä itseään.

Ilmankos mies näyttikin heti ensi näkemältä niin tutulta.